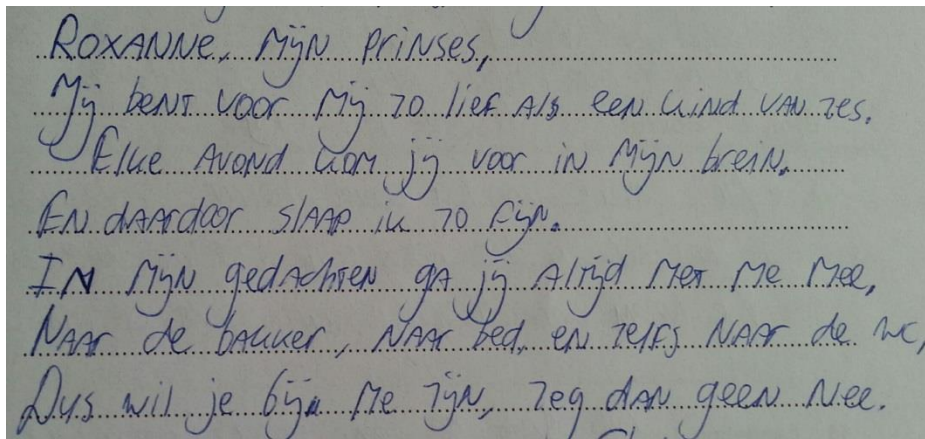

Het examen drama vmbo 2017

Docenten hebben tijdens het corrigeren van het examen drama vast hardop gelachen bij antwoorden die hun leerlingen gaven op vraag 8. Kandidaten moesten een monoloog schrijven die bestond uit maximaal vijf zinnen en waarin Chris laat merken hoe mooi en geweldig hij Roxanne vindt. Ook moest Chris' karakter duidelijk in de monoloog naar voren komen. Op bovenstaande afbeelding zie je een voorbeeld van een creatief leerling-antwoord. Dergelijke antwoorden vormen vast een welkome afwisseling voor docenten tijdens het urenlange correctiewerk dat een examen als dit in beslag neemt.

De resultaten

Dit jaar werden de vaardigheden van 342 eindexamenkandidaten getoetst aan de hand van twee theatervoorstellingen en een film. Tijdens de landelijke examenbespreking in Utrecht bleek het examen goed ontvangen te zijn door docenten en leerlingen. Er werd enthousiast gereageerd op de voorstellingen die gebruikt waren. Hoe leuk is dát als je als docent toevallig met je eindexamenleerlingen naar *Horror* bent geweest!

Uit de Quickscan-vragen die dit jaar door 26 docenten na afname werden beantwoord, bleek dat 38% van de docenten vond dat het examen voldoende aansloot bij het gegeven onderwijs, 50% van de docenten vond dat het examen zelfs goed aansloot bij het gegeven onderwijs. Ook de lengte van het examen was volgens 85% van de docenten 'precies goed'. Dit was een aandachtspunt voor de examenmakers, omdat het examen in 2016 als te lang werd ervaren. Het merendeel van de ondervraagde docenten (69%) vond het examen 'niet te moeilijk/niet te makkelijk'. Al met al was het algehele waarderingscijfer dat door docenten werd gegeven hoog, namelijk gemiddeld een 7.

Sommige docenten gaven tijdens de examenbespreking aan dat het examen te makkelijk was. Dit bleek ook uit de scores van de kandidaten. Zij scoorden gemiddeld 46 van de in totaal 61 punten. Het gemiddelde percentage goed beantwoorde vragen kwam daarmee uit op 75%. Ter vergelijking: bij een examen van een gemiddelde moeilijkheid ligt dit percentage rond de 58%. Deze scores resulteerden in een N-term van 0,0. Het gemiddeld percentage onvoldoende kwam daardoor uit op 7,3% en het gemiddeld cijfer op 6,7. Dit vraagt om een kritische blik van de examenmakers op het examen, want waarom was dit examen zo makkelijk?

Een mogelijke verklaring ligt in de manier waarop er in het correctievoorschrift punten werden toegekend aan juiste antwoorden bij open vragen, het *one bit one point*-principe. Dit betekent dat

voor elke geleverde prestatie, zoals het noemen van een kenmerk of het reproduceren van een definitie, een scorepunt wordt toegekend. Leerlingen moesten bijvoorbeeld bij vraag 15 twee handelingen noemen waarvoor ze per juist genoemde handeling een punt kregen. Het voelt prettig om leerlingen te belonen voor elk goed antwoord dat ze geven, en het vergemakkelijkt het correctiewerk van de docent. Deze manier van punten toekennen blijkt echter van invloed te zijn op de moeilijkheidsgraad van het examen. Immers bij vragen zoals deze, waar de handelingen eenvoudig te benoemen zijn, scoren de kandidaten al gauw een scorepunt. De scoreverdeling kwam bij deze vraag uit op 1% van de kandidaten had 0 scorepunten, 17% had 1 scorepunt en 82% had 2 scorepunten. Het gemiddeld percentage goed is dan 90%. Het toekennen van scorepunten wordt voor het centraal examen drama 2018 nog eens opnieuw bezien.

Een andere verklaring voor de lage moeilijkheidsgraad ligt in de inhoudelijke eenvoud van de vraag. Uit de toets- en itemanalyse bleek dat 100% van alle kandidaten vraag 12 juist had beantwoord. Een 'extreem makkelijke' vraag dus. Een dergelijke vraag is niet wenselijk omdat hij "niets doet", want zowel de sterke leerling als de zwakke leerling heeft de vraag goed gemaakt. Waarom zit zo'n vraag dan toch in het examen? In het fragment bij deze vraag wordt het geheim van Cyrano prijsgegeven, namelijk dat hij de liefdesbrieven aan Roxanne heeft geschreven en niet Chris. Dit is een belangrijk moment in de voorstelling. De strekking van dit fragment (en daarmee van de gehele voorstelling) is dat het innerlijk belangrijker is dan de grote neus van Cyrano. Aan kandidaten werd gevraagd om dit te zien en te benoemen. Deze vraag verduidelijkt niet alleen de rode draad van het betreffende blok die door de examenmakers was gekozen. Ook paste hij in de thematiek van het gehele examen; in elk blok werden er vragen gesteld over het innerlijk en het uiterlijk. Het blijft voor examenmakers overigens vooraf lastig in te schatten hoe goed of slecht een vraag wordt gemaakt.

Een andere verklaring voor zo'n lage norm (N-term) ligt misschien ook in het feit dat docenten het examen te soepel nakijken. Oud-collega Marieke Wensing heeft hierover een artikel geschreven, getiteld *Examens nakijken, streng, soepel of precies goed* (mei 2015) waarin zij aangeeft dat wanneer je als docent (te) soepel nakijkt, je in zekere zin de 'goede' leerling tekortdoet. Ze schrijft: "Als de zwakkeren meer punten krijgen dan ze verdienen, komen ze met hun cijfer dichterbij de buurt van degenen die het echt goed begrijpen. De spreiding wordt kleiner. De betere kandidaat kan immers niet méér dan de maximumscore voor een antwoord behalen en profiteert dus minder van de 'soepele' docent."¹ Vanaf 2018 proberen de examenmakers meer antwoorden op te nemen in het correctievoorschrift die *niet* goed gerekend mogen worden, zodat docenten beter worden ondersteund tijdens hun eerste en tweede correctie.

¹ Marieke Wensing, 'Examens nakijken, streng, soepel of precies goed', Kunstzone 2015
<http://kunstzone.nl/images/downloads/013%20Examens%20nakijken-origineel%20en%20publicatie%20vergeleken.pdf>

In onderstaande tabel staan de gemiddelde p'-waarden (moeilijkheidsgraad) per examenonderdeel. Deze tabel toont aan welke onderdelen de kandidaten het minst moeilijk vonden. Ook wordt duidelijk welke vaardigheden kandidaten over het algemeen goed beheersen (en vaak ook leuk vinden). Ten opzichte van vorig jaar is het opvallend dat de p'-waarden zo dicht bij elkaar liggen.

gemiddelde p'-waarden per examenonderdeel	
begrippen	p'.67
ontwerpen	p'.69
beschouwen	p'.75
drama en maatschappij	p'.76
drama en andere kunsten	p'.81

Blok 1

In het eerste blok werden vragen gesteld aan de hand van de voorstelling *De zere neus van Bergerac* van het RO theater. De voorstelling gaat over een liefde waarbij het innerlijk belangrijker is dan het uiterlijk. Het is een bewerking van het Franse toneelstuk *Cyrano de Bergerac* uit 1897. Kandidaten moesten een vraag beantwoorden over de status van Capitain de Balzac, de verschillende emoties van Chris benoemen en een reden bedenken waarom de bewerker van *De zere neus van Bergerac* gekozen heeft voor een goede afloop van het verhaal (in tegenstelling tot het oorspronkelijke Franse toneelstuk waarin Cyrano sterft).

Blok 2

De voorstelling *Horror* van Jakob Ahlbom vormde het uitgangspunt voor het tweede blok in het examen. Een vrouw komt terug in het huis waarin ze opgroeide. In het verleden zijn daar verschrikkelijke dingen gebeurd. De geesten van haar tweelingzus en haar ouders spoken er nog rond.

Uit de toets- en itemanalyse bleek dat vraag 16 een van de best discriminerende / onderscheidende vragen van het examen was. Aan kandidaten werd gevraagd om een denkttekst te schrijven voor de vrouw als ze het boek vastheeft. Die denkttekst moest aan verschillende criteria voldoen. In de denkttekst moest de kandidaat bijvoorbeeld een emotie van de vrouw bij een specifieke herinnering benoemen. Dit bleek nog niet zo eenvoudig te zijn, omdat de emotie moest passen bij wat de vrouw laat zien in het fragment. De kandidaat moest goed kijken en zien dat de vrouw opgewekt en ontspannen is. Een negatieve emotie benoemen in de denkttekst is dus onjuist.

Blok 3

In het derde blok stond de Nederlandse speelfilm *PRINS* centraal. Ayoub is verliefd op Laura, maar Laura heeft al verking met een heel stoere jongen. Ayoub wil ook indruk maken op haar. Hij gaat het slechte pad op. In *PRINS* worden verschillende personages geïntroduceerd. Het advies van docenten vorig jaar om afbeeldingen van personages in het examen op te nemen, is hier opgevolgd en werd als prettig ervaren. Kandidaten moesten in dit laatste blok soms nog even goed nadenken. Niet iedereen vond de vraag naar handelingen van Ayoub met rekwisieten eenvoudig. De helft van alle kandidaten wist niet het juiste antwoord te geven. Het examen sloot af met een makkelijke vraag die door 83% van de kandidaten goed werd gemaakt.

Met betrekking tot het examen in 2018 hebben de examenmakers zichzelf de taak gegeven om, waar mogelijk, een strengere puntentoekening toe te passen, en om meer foute antwoorden in het correctievoorschrift op te nemen. Daarnaast hopen zij volgend jaar de docenten en hun leerlingen opnieuw te verrassen met mooi en bijzonder bronmateriaal.

Marieke Kraft, toetsdeskundige kunstvakken, Cito